

Cijfers uit de registratie van verloskundigen

Peiling 2017

NIVEL
Kennis voor betere zorg

Cijfers uit de registratie van verloskundigen

Peiling 2017

R. Kenens
L. van der Velden
E. Vis
R. Batenburg

Juli 2020

030 272 97 00
beroepenregistraties@nivel.nl
<https://nivel.nl/nl/panels-en-registraties/beroepenregistraties>

© 2020 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Gegevens uit deze uitgave mogen worden overgenomen onder vermelding van Nivel en de naam van de publicatie. Ook het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Het NIVEL onderzoekt de gezondheidszorg. Dat onderzoek kijkt mee met de mensen die zorg krijgen en de mensen die de gezondheidszorg vormgeven en leveren: patiënten, de overheid, zorgverleners en verzekeraars, zorgorganisaties en toezichthouders. Zij bepalen de kwaliteit, betaalbaarheid en toegankelijkheid van de zorg.

Onze ambitie is onderzoek te doen van hoge wetenschappelijke kwaliteit met impact in de samenleving. Wetenschap en praktijk versterken elkaar. Het onderzoeksproces van het NIVEL is ISO 9001 gecertificeerd en de NIVEL Zorgregistraties zijn NEN7510 gecertificeerd. Elk NIVEL-onderzoek leidt tot een openbare publicatie. Dat is vastgelegd in de statuten. Tegelijkertijd zoekt het NIVEL voortdurend naar interactie met de mensen die de resultaten van zijn onderzoek kunnen gebruiken.

Deze brochure staat ook op onze website:

<https://www.nivel.nl/nl/beroepenregistraties/brochures-beroepenregistraties>.

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
2 Praktiserende verloskundigen in Nederland	8
2.1 Aantal werkzame verloskundigen	8
2.1.1 Aantal verloskundigen naar geslacht	8
2.1.2 Aantal verloskundigen naar functie	10
2.1.3 Aantal verloskundigen naar functie en leeftijd	10
2.2 In- en uitstroom van verloskundigen	11
2.3 Lidmaatschap KNOV	12
3 Werkweek en praktijken van de verloskundigen gebaseerd op de peiling 2017	14
3.1 Omvang werkweek	14
3.2 Praktijken	16
4 Begrippen	18

Samenvatting

BEROEPSGROEP IN BEELD

Samenvatting: de verloskundige

In 2017 onderzocht het Nivel in opdracht van de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) de arbeidsmarkt voor verloskundigen. Hieronder vindt u een samenvatting van de gegevens.

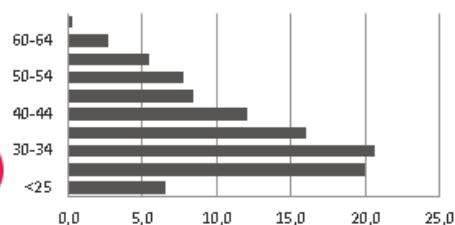
Demografische kenmerken

99% van de verloskundigen is vrouw

... en 63% is jonger dan 40 jaar

Leeftijdsverdeling (in %)

Werksituatie

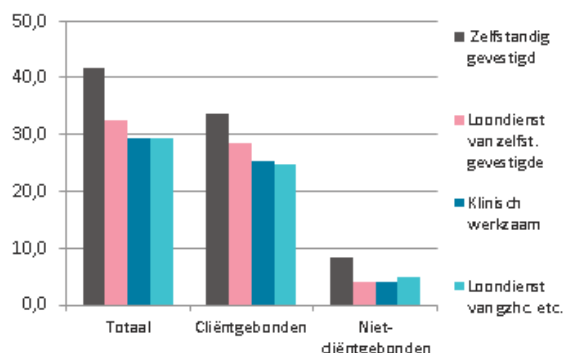
Op 1 januari 2017 telt Nederland naar schatting 3.360 praktiserende verloskundigen

Van hen werkt: 44% als zelfstandig gevestigde verloskundige en 28% in een ziekenhuis

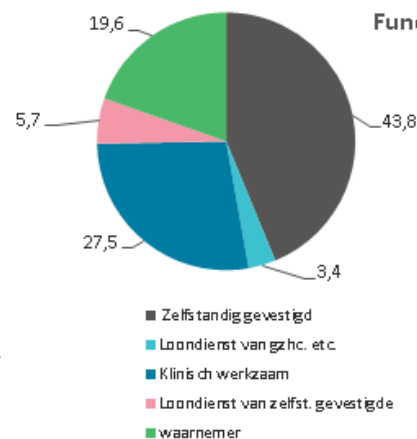

Zelfstandig gevestigde verloskundigen werkten gemiddeld het meeste aantal uur per week (41,7 uur). Zij worden gevolgd door verloskundigen in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige (32,5 uur).

Uren per week

Functie

1 Inleiding

1.1 Doel en opzet van de registratie

De registratie van verloskundigen is één van de langstlopende projecten van het Nivel. In 1983 is het gestart met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) en het Nivel. Het doel van de Nivel-registratie van verloskundigen is informatie te verzamelen over de omvang en samenstelling van de beroepsgroep in Nederland. De verzamelde gegevens worden openbaar gepubliceerd en kunnen gebruikt worden ter ondersteuning van beleid en ander onderzoek naar de positie en arbeidsmarkt van verloskundigen.

1.2 Benadering van de verloskundigen voor de peiling 2017

In het kader van de registratie stuurt het Nivel sinds 2016 jaarlijks een uitnodiging naar verloskundigen om online hun gegevens te controleren en indien nodig te actualiseren.¹ Het gaat om gegevens die betrekking hebben op de werksituatie van de verloskundigen in het betreffende peiljaar. Om een zo compleet mogelijk beeld van de beroepsgroep van verloskundigen te krijgen, is het van belang dat er zoveel mogelijk verloskundigen kunnen worden benaderd en er zoveel mogelijk verloskundigen gehoor geven aan de oproep om hun gegevens te controleren.

De KNOV en de opleidingen zijn het Nivel behulpzaam bij het benaderen van zoveel mogelijk verloskundigen. Zo stelt de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) gegevens uit haar ledenadministratie beschikbaar, zodat het Nivel verloskundigen kan aanschrijven die nog niet bij het Nivel bekend zijn. De opleidingen Academie Verloskunde - Amsterdam en Groningen (AVAG), Academie Verloskunde Maastricht (AVM) en Verloskunde Academie Rotterdam (VAR) dragen ook bij door namens het Nivel bij de diploma-uitreiking een flyer uit te delen. In de flyer wordt ingegaan op het belang van de registratie en wordt de afgestudeerde verloskundige verzocht om zich voor het registratieproject aan te melden.

Om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk verloskundigen gehoor geven aan de oproep om hun gegevens te controleren is het Nivel voortdurend bezig om het voor hen zo gemakkelijk mogelijk te maken om aan de registratie deel te nemen. In de afgelopen jaren zijn er daarom diverse wijzigingen doorgevoerd:

1. Sinds 2016 wordt er gebruikgemaakt van een website waar de verloskundige al haar/zijn bij het Nivel bekende gegevens kan inzien én kan wijzigen. De gegevens hoeven dus niet meer elk jaar opnieuw te worden ingevuld zoals bij de schriftelijke vragenlijst het geval was.
2. Bepaalde praktijkvragen hoeven niet langer door alle verloskundigen in de praktijk te worden beantwoord. Het volstaat als één verloskundige dat doet.
3. Voor de verloskundigen die de jaarlijkse uitnodiging per e-mail ontvangen, is het inloggen vereenvoudigd. Zij kunnen nu inloggen door op een persoonlijke link in de e-mail te klikken.
4. Uitleg in de vorm van tekst en instructiefilmpjes, toelichtingen bij de vragen en een nieuwe lay-out maken het gebruik van de website makkelijker.

¹ Tot 2016 kregen verloskundigen jaarlijks een schriftelijke vragenlijst toegestuurd met het verzoek deze in te vullen en te retourneren.

1.3 Respons op de peiling 2017

Er zijn voor de peiling van 2017 in totaal 3.500 verloskundigen uitgenodigd om online hun bij het Nivel bekende gegevens te controleren (en indien nodig te actualiseren) dan wel in te vullen. Dat laatste gold voor de verloskundigen die voor het eerst deelnamen. In totaal heeft 57,2% van de verloskundigen ingelogd.

1.4 Opzet van deze Cijfers uit de registratie van verloskundigen 2017

Om uitspraken over de beroepsgroep als geheel te kunnen doen, is er tevens van andere gegevensbronnen gebruikgemaakt, te weten: het BIG en het CBS (Sociaal Statistisch Bestand). Op basis van ontwikkelingen in jaarreeksen en verhoudingen ten opzichte van de 100%-basis in deze bronnen, is een schatting van het totaal aantal in 2017 praktiserende verloskundigen gemaakt. Vervolgens konden gegevens met betrekking tot de functie- en leeftijdsverdeling door middel van weging van de responsgroep worden geschat. Deze gegevens worden in hoofdstuk 2 gepresenteerd. In dat hoofdstuk worden naast de omvang van de beroepsgroep verloskundigen in Nederland ook de in- en uitstroom en het lidmaatschap van de KNOV beschreven. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de werkweek en de verloskundigenpraktijken. Deze cijfers zijn gebaseerd op de respons op de peiling 2017 en betreffen dus niet de populatie-aantallen zoals in hoofdstuk 2.

2 Praktiserende verloskundigen in Nederland

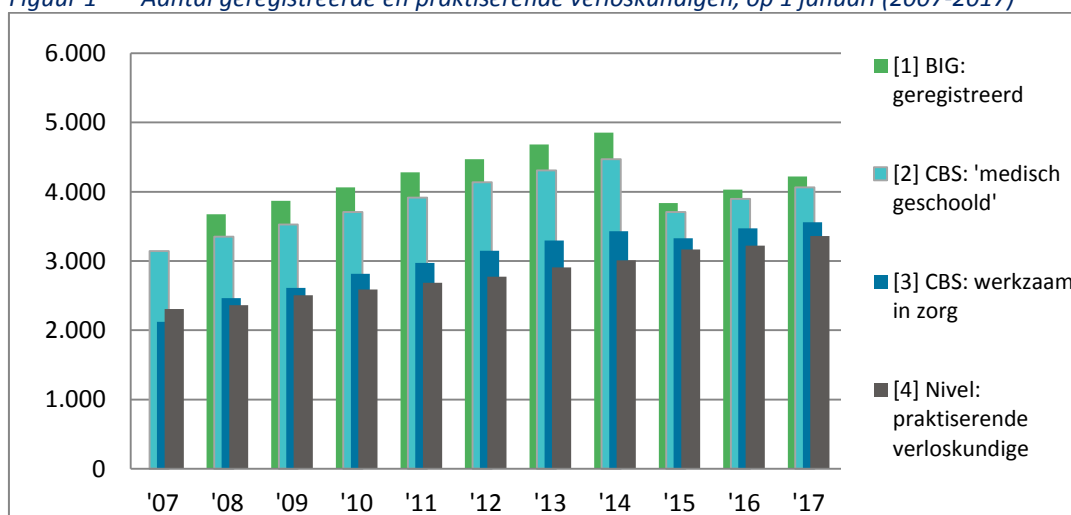
2.1 Aantal werkzame verloskundigen

2.1.1 Aantal verloskundigen naar geslacht

Om uitspraken over de gehele beroepsgroep van verloskundigen in Nederland te kunnen doen, is voor de gegevens in dit hoofdstuk van secundaire gegevens uit het BIG en het CBS (Sociaal Statistisch Bestand) gebruikgemaakt. Het aantal praktiserende verloskundigen in 2017 en hun aantal naar geslacht, functie en leeftijd is door middel van weging van de responsgroep geschat.

Er waren op 1 januari 2017 in Nederland naar schatting 3.360 praktiserende verloskundigen werkzaam. Onder deze groep bevonden zich 35 mannen (1,0%). Vergeleken met de peiling in 2016 is het aantal praktiserende verloskundigen met 140 toegenomen; een groei van 4,3%. Daarmee lag de groei nagenoeg op hetzelfde niveau als in de afgelopen 10 jaar; tussen 2007 en 2017 is hun aantal met 1.053 verloskundigen toegenomen; een gemiddelde groei van 4,6% per jaar.

Figuur 1 Aantal geregistreerde en praktiserende verloskundigen, op 1 januari (2007-2017)¹

¹ De gegevens van het CBS hebben feitelijk betrekking op 26 september (2006-2015) of 22 december (2016), maar worden gehanteerd alsof ze betrekking hebben op 1 januari van het daarop volgende jaar. Voorbeeld: de cijfers per 26 september 2006 zijn dus gebruikt als de cijfers per 1 januari 2007 enz.

² De aantallen BIG-geregistreerden en *medisch geschoold* hebben betrekking op verloskundigen die al dan niet werkzaam zijn. De aantallen *werkzaam in de zorg* hebben betrekking op verloskundigen die al dan niet als praktiserende verloskundige werkzaam zijn.

Bron: BIG, CBS (Sociaal Statistisch Bestand), Nivel-verloskundigenregistratie.

In de figuur 1 worden naast het aantal praktiserende verloskundigen onder andere ook het aantal BIG-geregistreerde verloskundigen en het aantal in de zorg werkzame verloskundigen weergegeven. Deze gegevens zijn gebruikt om het aantal praktiserende verloskundigen te kunnen schatten (zie kader op volgende pagina).

Medisch geschoold

Om het totaal aantal praktiserende verloskundigen te kunnen schatten, is er niet alleen van de gegevens uit de Nivel-registratie van verloskundigen gebruikgemaakt, maar ook van gegevens van het BIG en van het CBS. In figuur 1 is te zien dat het aantal BIG-geregistreerde verloskundigen in elk van de jaren 2007 tot en met 2014 duidelijk groter was dan het aantal dat door het CBS op Statline als 'medisch geschoold' werd gerapporteerd. Tot de groep 'medisch geschoold' behoren de BIG-geregistreerde verloskundigen die het CBS in de Basisregistratie Personen – voorheen Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens – heeft kunnen terugvinden, of die volgens de Belastingdienst in Nederland werkzaam waren. De BIG-geregistreerde verloskundigen die niet tot deze groep worden gerekend, woonden op dat moment in het buitenland en hadden geen belasting in Nederland betaald, of waren gewoonweg niet vindbaar voor het CBS.

Herregistratie

In 2014 was voor verloskundigen de eerste ronde voor de herregistratie (Wet BIG). Relatief veel verloskundigen hebben toen hun registratie verloren. Vandaar dat er op 1 januari 2015 ruim 1.000 BIG-geregistreerde verloskundigen minder waren dan op 1 januari 2014; een afname van 21,0%. Bij het CBS is tussen 2014 en 2015 eveneens een forse daling te zien in het aantal verloskundigen dat tot de groep 'medisch geschoold' wordt gerekend, maar niet zo fors als bij het BIG. Hun aantal daalde van 4.470 naar 3.705; een afname van 17,1%. Als gevolg van de herregistratie is het verschil tussen het aantal BIG-geregistreerden en het aantal 'medisch geschoolden' in 2015 kleiner dan daarvoor. Maar er is nog steeds een aantal BIG-geregistreerde verloskundigen die niet in Nederland wonen of werken, of voor het CBS niet vindbaar is.

In de zorg werkzaam

Het CBS kan van de 'medisch geschoolden' nagaan of zij in de zorg werkzaam zijn (maar niet of zij ook daadwerkelijk als verloskundige praktiseren). Het verschil tussen het aantal in de zorg werkzame verloskundigen en het aantal 'medisch geschoolden' enerzijds en het aantal BIG-geregistreerde verloskundigen anderzijds was in de jaren 2007 tot en met 2014 veel groter dan in de jaren daarna. In 2014 waren er bijvoorbeeld 3.430 in de zorg werkzame verloskundigen. Dat komt neer op 76,7% van de 4.470 'medisch geschoolden' en 70,6% van de 4.855 BIG-geregistreerde verloskundigen. In 2015, na de massale herregistratie, daalde het aantal in de zorg werkzame verloskundigen met 2,9% naar 3.330. Doordat het aantal 'medisch geschoolden' en het aantal BIG-geregistreerde verloskundigen veel sterker daalde, steeg het aandeel in de zorg werkzame verloskundigen zowel ten opzichte van de 'medisch geschoolden' (van 76,7% naar 89,9%) als van de geregistreerde verloskundigen (van 70,6% naar 86,8%).

Verloskundigen in de Nivel-registratie: praktiserende verloskundigen

Logischerwijs zijn de aantallen in de zorg werkzame verloskundigen wat kleiner dan het aantal 'medisch geschoolden', maar groter dan het aantal verloskundigen uit de Nivel-registratie. Dat laat zich verklaren door het feit dat het Nivel zich expliciet op verloskundigen richt die als zodanig werken (praktiseren), terwijl in de CBS-cijfers 'werkzaam in de zorg' ook verloskundigen zijn opgenomen die een andere functie in de zorg bekleden.

2.1.2 Aantal verloskundigen naar functie

De in de vorige paragraaf geconstateerde groei van het aantal praktiserende verloskundigen in de periode 2007-2017 komt vooral voor rekening van de waarnemers. Het aantal waarnemers nam in deze periode naar schatting met 264,6% toe. Desondanks werkte het grootste deel (43,8%) van de verloskundigen op 1 januari 2017 nog steeds in een eigen praktijk of maatschap (tabel 1). We zien wel dat hun aandeel elk jaar verder afneemt. Het aandeel van de overige functies blijft – op wat schommelingen na – sinds 2010 redelijk stabiel.

Tabel 1 Verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar functie, op 1 januari (2007-2017)¹

	Zelfstandig gevestigd		Loondienst instelling ²		Klinisch werkzaam		Loondienst praktijk ³		Waarnemer		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
2007	1.365	59,2	67	2,9	522	22,6	172	7,5	181	7,8	2.307	100
2008	1.366	57,9	61	2,6	581	24,6	178	7,5	175	7,4	2.361	100
2009	1.376	54,9	68	2,7	616	24,6	172	6,9	273	10,9	2.505	100
2010	1.395	53,9	69	2,7	688	26,6	165	6,4	273	10,5	2.590	100
2011	1.387	51,6	60	2,2	764	28,4	171	6,4	305	11,4	2.687	100
2012	1.397	50,4	63	2,3	805	29,0	175	6,3	333	12,0	2.773	100
2013	1.400	48,2	56	1,9	857	29,5	183	6,3	410	14,1	2.906	100
2014	1.432	47,6	55	1,8	894	29,7	178	5,9	452	15,0	3.011	100
2015	1.448	45,7	58	1,8	936	29,5	188	5,9	538	17,0	3.168	100
2016	1.465	45,5	97	3,0	906	28,1	192	6,0	561	17,4	3.221	100
2017	1.470	43,8	114	3,4	924	27,5	192	5,7	660	19,6	3.360	100

¹ De aantallen van 1 januari 2017 zijn door middel van weging van de respons geschat.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

³ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

2.1.3 Aantal verloskundigen naar functie en leeftijd

De jonge leeftijdscategorieën waren in 2017 redelijk sterk vertegenwoordigd. Van de verloskundigen was 63,2% jonger dan 40 jaar en 8,4% was 55 jaar of ouder (tabel 2). Vooral van de waarnemers en verloskundigen werkzaam in loondienst van een zelfstandig gevestigde viel een groot aandeel in de jonge leeftijdscategorieën. Van hen was respectievelijk 89,0% en 85,3% jonger dan 40 jaar. Onder verloskundigen die een eigen praktijk voerden, was het aandeel 'jonger dan 40 jaar' het laagst (53,5%) en het aandeel 55-plussers het hoogst (10,5%). Dit kan erop duiden dat de afname van het aandeel verloskundigen dat een eigen praktijk heeft, de komende jaren zal doorzetten.

Tabel 2 Relatieve leeftijdsverdeling van praktiserende verloskundigen naar functie, op 1 januari 2017¹

	Zelfstandig gevestigd	Loondienst instelling ²	Klinisch werkzaam	Loondienst praktijk ³	Waarnemer	Totaal	
	%	%	%	%	%	N	%
< 25	0,9	5,3	3,6	10,9	22,4	220	6,5
25-29	10,9	19,6	14,4	36,6	43,0	670	19,9
30-34	20,8	22,2	21,1	26,3	18,0	695	20,7
35-39	20,9	16,7	16,8	11,5	5,6	540	16,1
40-44	15,1	7,9	14,5	6,3	4,2	405	12,1
45-49	10,8	8,8	9,7	3,1	2,7	285	8,5
50-54	10,2	6,3	9,9	1,1	1,9	260	7,7
55-59	7,0	8,8	6,1	2,6	1,4	185	5,5
60-64	3,2	4,4	3,7	1,1	0,6	90	2,7
65-69	0,3	0,0	0,2	0,6	0,2	10	0,3
Totaal	100	100	100	100	100	3.360	100

¹ Geschat door middel van middel van weging van de respons.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

³ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

2.2 In- en uitstroom van verloskundigen

2.2.1 Instroom: afgestudeerde verloskundigen

In 2016 hebben 152 verloskundigen de Nederlandse opleiding tot verloskundige voltooid (tabel 3) en hebben dus in 2017 de arbeidsmarkt kunnen betreden. In de periode 2012-2016 zijn er gemiddeld 145 verloskundigen per jaar afgestudeerd.

Tabel 3 Aantal afgestudeerde verloskundigen naar jaar van voltooiing opleiding en opleidingsplaats (2012-2016)

Opleidingsplaats	2012	2013	2014	2015	2016
Amsterdam/Groningen	67	67	65	74	65
Rotterdam	33	33	48	41	38
Maastricht	36	37	41	30	49
Totaal	136	137	154	145	152

Bron: DUO.

2.2.2 Instroom: opleidingsplaats

Van de op 1 januari 2017 praktiserende verloskundigen die de opleiding in Rotterdam of Maastricht gevolgd hebben, is relatief gezien een groter deel in een eigen praktijk of maatschap werkzaam dan de verloskundigen die de opleiding ergens anders hebben voltooid (tabel 4).

Ruim een vijfde (20,3%) van de praktiserende verloskundigen is in het buitenland opgeleid. Van hen is meer dan de helft (52,1%) klinisch werkzaam. Dat heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat in het buitenland opgeleide verloskundigen weinig tot geen ervaring met thuisbevallingen, risicoselectie en zelfstandige praktijkvoering hebben.

Tabel 4 Relatieve verdeling van het aantal praktiserende verloskundigen naar functie en opleidingsplaats, op 1 januari 2017

	Zelfstandig gevestigd	Loondienst instelling ¹	Klinisch werkzaam	Loondienst praktijk ²	Waarnemer	Totaal	
	%	%	%	%	%	N	%
Amsterdam	42,7	4,7	24,8	6,5	21,3	742	100
Rotterdam	53,3	2,6	16,6	6,4	21,1	730	100
Maastricht	54,1	0,9	22,5	4,6	17,9	782	100
Groningen	33,3	6,5	24,7	8,2	27,1	291	100
Buitenland ⁴	33,1	4,0	52,1	4,2	6,6	647	100
Totaal	45,1	3,3	27,9	5,7	18,0	3.192	100

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

³ Het betreft hier verloskundigen met een gelijkstelling.

2.2.3 Uitstroom: vertrekredenen

Uit de registratie komen 125 verloskundigen naar voren die op 1 januari 2016 als praktiserend verloskundige in Nederland werkzaam waren maar op 1 januari 2017 niet meer (tabel 5). Van het merendeel (44%) van deze verloskundigen is de vertrekreden onbekend (tabel 5). Circa één op de tien (9,6%) van hen is met pensioen gegaan. Een even groot percentage is vanwege gezinsomstandigheden gestopt. Bij 8,8% was "ziekte/WAO" de vertrekreden.

Tabel 5 Vertrekredenen van verloskundigen van wie bekend is dat zij in 2016 met hun werkzaamheden als praktiserend verloskundige gestopt zijn

Vertrekreden	N	%
Leeftijd/pensioen	12	9,6
Gezinsomstandigheden	12	9,6
Ziekte/WAO	11	8,8
Te hoge werkdruk/onprettige werksfeer	9	7,2
Andere functie als verloskundige	5	4,0
Afgenomen motivatie	4	3,2
Vertrek naar het buitenland	4	3,2
Studie	1	0,8
Anders	12	9,6
Onbekend	55	44,0
Totaal	125	100

2.3 Lidmaatschap KNOV

Minimaal 80,8% van alle op 1 januari 2017 in Nederland praktiserende verloskundigen was lid van de Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV). Vrijwel alle (minimaal 97,9%) zelfstandig gevestigde verloskundigen waren lid. Onder klinisch werkzame verloskundigen bevonden zich relatief het minste aantal leden. Minimaal 52,6% van hen had destijds een KNOV-lidmaatschap (tabel 6).

Tabel 6 Verdeling van het aantal verloskundigen naar functie en KNOV-lidmaatschap, op 1 januari 2017

	Lid		Geen lid		Onbekend		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Zelfstandig gevestigd	1.422	97,9	21	1,4	9	0,6	1.452	100
Loondienst instelling ¹	88	82,2	16	15,0	3	2,8	107	100
Klinisch werkzaam	472	52,6	331	36,9	95	10,6	898	100
Loondienst praktijk ²	172	94,0	7	3,8	4	2,2	183	100
Waarnemer	534	91,6	18	3,1	31	5,3	583	100
Totaal	2.688	83,4	393	12,2	142	4,4	3.223	100

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

3 Werkweek en praktijken van de verloskundigen gebaseerd op de peiling 2017

3.1 Omvang werkweek

3.1.1 Fulltime/parttime

Op basis van het aantal fte dat verloskundigen (met uitzondering van waarnemers) in de peiling 2017 hebben opgegeven, kan gesteld worden dat een verloskundige in 2017 gemiddeld 0,84 fte werkte (tabel 7). Ongeveer de helft (49,5%) van de verloskundigen werkte in deeltijd (minder dan 1 fte). Het zijn vooral de verloskundigen in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting die een parttime baan hadden. Van hen werkte 81,6% in deeltijd. Bij de verloskundigen met een eigen praktijk was dat aandeel het laagst (30,7%).

Tabel 7 Relatieve verdeling omvang van de gemiddelde werkweek (fte) van verloskundigen naar functie, op 1 januari 2017

	Zelfstandig gevestigd		Loondienst instelling ¹		Klinisch werkzaam		Loondienst praktijk ²		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
< 0,2	3	0,3	0	0,0	2	0,4	2	1,8	7	0,4
0,2-0,4	14	1,5	4	10,5	15	2,8	4	3,6	37	2,3
0,4-0,6	46	4,8	5	13,2	65	12,3	15	13,6	131	8,0
0,6-0,8	122	12,8	10	26,3	216	40,8	40	36,4	388	23,8
0,8-1,0	108	11,3	12	31,6	111	20,9	14	12,7	245	15,0
1,0 (fulltime)	661	69,3	7	18,4	121	22,8	35	31,8	824	50,5
Totaal	954	100	38	100	530	100	110	100	1.632	100
<i>Gemiddeld</i>		<i>0,90</i>		<i>0,71</i>		<i>0,75</i>		<i>0,75</i>		<i>0,84</i>

¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

3.1.2 Werkuren

Verloskundigen werkten in 2017 gemiddeld 36,7 uur per week (tabel 8). Dat is exclusief de uren die aan bereikbaarheidsdiensten en achterwacht worden besteed. Zelfstandig gevestigde verloskundigen werkten gemiddeld het meeste aantal uur per week (41,7 uur). Zij worden gevolgd door verloskundigen in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige (32,5 uur). Het aantal uren dat verloskundigen in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting en klinisch verloskundigen werkzaam waren, ontloopt elkaar nauwelijks. Zij werkten gemiddeld ongeveer 29 uur per week.

Verloskundigen die fulltime werkten, besteedden een groter deel (19,1%) van hun werkzaamheden aan niet-cliëntgebonden activiteiten (administratie, bij- en nascholing) dan verloskundigen die parttime werkten (15,7%). Maken we onderscheid naar functie dan blijkt dat verloskundigen in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting relatief de meeste tijd kwijt waren aan niet-cliëntgebonden activiteiten; zij besteedden 27,6% van hun werktijd aan deze activiteiten. Klinische verloskundigen en verloskundigen

in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige waren wat dat betreft het minste aantal uren kwijt. Deze activiteiten namen respectievelijk 13,7% en 12,6% van hun werkzaamheden in beslag.

Tabel 8 Gemiddeld aantal uren per week dat verloskundigen aan (niet-)cliëntgebonden activiteiten besteedden naar functie, op 1 januari 2017

	Zelfstandig gevestigd		Loondienst instelling ¹		Klinisch werkzaam		Loondienst praktijk ²		Totaal	
	Uren	N	Uren	N	Uren	N	Uren	N	Uren	N
Cliëntgebonden										
- fulltime	36,4	598	30,4	7	31,5	106	34,4	29	35,5	740
- parttime	27,6	288	23,1	29	23,6	368	26,1	75	25,4	760
- totaal	33,5	886	24,6	36	25,4	474	28,4	104	30,4	1.500
Niet-cliëntgebonden										
- fulltime	8,9	598	8,1	7	6,5	106	5,6	29	8,4	740
- parttime	6,8	288	4,1	29	3,3	368	3,5	75	4,7	760
- totaal	8,2	886	4,9	36	4,0	474	4,1	104	6,5	1.500
Totaal										
- fulltime	45,2	603	38,6	7	37,9	110	39,9	29	43,9	749
- parttime	34,4	288	27,2	31	26,8	388	29,6	77	29,9	784
- totaal	41,7	891	29,3	36	29,2	498	32,5	106	36,7	1.533

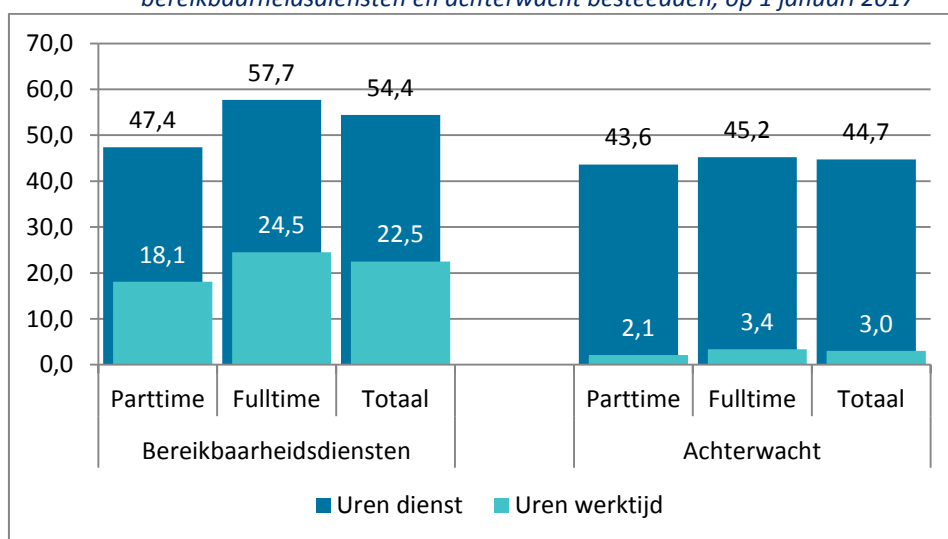
¹ Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting.

² Eerstelijnsverloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige.

3.1.3 Bereikbaarheidsdiensten en achterwacht

Zelfstandig gevestigde verloskundigen waren in 2017 gemiddeld 54,4 uur per week kwijt aan bereikbaarheidsdiensten. Aan achterwacht besteedden zij nog eens 44,7 uur (figuur 2). Niet al deze uren waren daadwerkelijk 'werktijd'. Bij de bereikbaarheidsdiensten gold dat voor 41,4%. Van de uren besteed aan achterwacht was slechts 6,7% werktijd. Deze percentages liggen wat hoger voor zelfstandig gevestigde verloskundigen die fulltime werken en wat lager voor zelfstandig gevestigde verloskundigen die parttime werkten.

Figuur 2 Gemiddeld aantal uren dat zelfstandig gevestigde verloskundigen per week aan bereikbaarheidsdiensten en achterwacht besteedden, op 1 januari 2017

3.2 Praktijken

3.2.1 Eerstelijnsverloskundigen naar praktijkvorm

Op 1 januari 2017 was het merendeel (82,2%) van de eerstelijnsverloskundigen in Nederland in een groepspraktijk gevestigd (tabel 9). Dat is niet anders dan in voorgaande jaren. Circa één op de twintig (4,9%) eerstelijnsverloskundigen werkte solo en 13,0% was in een duopraktijk werkzaam.

Het beeld wijkt daarmee nauwelijks af van de jaren ervoor. In de periode 1980-2000 was er echter nog een duidelijke ontwikkeling waarneembaar, waarbij het aandeel verloskundigen dat in een solopraktijk werkzaam was snel afnam. Het aandeel verloskundigen in een groepspraktijk nam in die periode juist toe.

Tabel 9 Relatieve verdeling van het aantal eerstelijnsverloskundigen naar praktijkvorm, op 1 januari (1980-2017)¹

	Solo- praktijk	Duo- praktijk	Groeps- praktijk	Totaal	
	%	%	%	N	%
1980	67,6	23,5	8,8	578	100
1985	46,8	39,1	14,1	688	100
1990	27,6	38,3	34,2	852	100
1995	13,0	31,0	56,0	1.031	100
2000	7,3	19,8	73,0	1.225	100
2005	4,1	11,7	84,2	1.491	100
2010	5,0	13,3	81,7	1.632	100
2015	4,6	15,0	80,4	1.697	100
2016	5,0	14,7	80,4	1.756	100
2017	4,9	13,0	82,2	1.776	100

¹ Sinds de peiling van 1 januari 2005 tellen bij het bepalen van de praktijkvorm ook de verloskundigen mee die in loondienst zijn van een zelfstandig gevestigde verloskundige. Daarvoor was dat niet het geval (zie ook hoofdstuk 4 Begrippen).

3.2.2 Praktijkvorm praktijken

Er waren op 1 januari 2017 naar schatting 580 verloskundigenpraktijken waarvan het merendeel (68,9%) een groepspraktijk was (tabel 10). Eén op de vijf praktijken was een duopraktijk en één op de tien praktijken was een solopraktijk. Er lijkt in 2017 sprake te zijn geweest van een toename van het aantal groepspraktijken en een afname van het aantal solopraktijken. Voor 94 praktijken kan echter niet worden bepaald om wat voor type praktijk het gaat, waardoor er onzekerheid is over de exacte verdeling van praktijken naar praktijkvorm.

Tabel 10 Relatieve verdeling van het aantal verloskundigenpraktijken naar praktijkvorm, op 1 januari (1980-2017)¹

	Solo- praktijk	Duo- praktijk	Groeps- praktijk	Totaal	
	%	%	%	N	%
1980	82,3	14,3	3,4	475	100
1985	65,7	28,0	6,3	490	100
1990	48,1	33,6	18,3	491	100
1995	29,7	34,7	35,6	472	100
2000	19,8	27,7	52,5	455	100
2005	13,9	19,4	66,7	453	100
2010	16,0	21,6	62,4	513	100
2015	15,2	24,2	60,7	534	100
2016	15,9	23,8	60,4	555	100
2017	10,7	20,4	68,9	580	100

¹ Sinds de peiling van 1 januari 2005 tellen bij het bepalen van de praktijkvorm ook de verloskundigen mee die in loondienst zijn van een zelfstandig gevestigde verloskundige. Daarvoor was dat niet het geval (zie ook hoofdstuk 4 Begrippen).

4 Begrippen

Verloskundige

Medicus die op grond van de wet of regelgeving de bevoegdheid is verleend, de verloskunde als verloskundige uit te oefenen.

Afgestudeerde verloskundige

Een verloskundige die de verloskundige opleiding (sinds 1986) heeft gevolgd en nog niet werkzaam is als verloskundige (en daartoe de plannen niet heeft opgegeven) óf alleen als waarnemster werkte.

Gelijkstelling

Bevoegdheid, verleend aan een in het buitenland opgeleide verloskundige, om in Nederland de verloskunde uit te oefenen.

Zelfstandig gevestigde verloskundige

Verloskundige die een overeenkomst heeft met een zorgverzekeraar en alleen of in een maatschap een praktijk uitoefent. Verloskundigen werkzaam in een gezondheidscentrum of een vergelijkbare instelling/stichting, worden eveneens hiertoe gerekend.

Eerstelijnsverloskundige

Verloskundige met een eigen praktijk of werkzaam in een praktijk.

Klinisch werkzame verloskundige

Verloskundige in dienstverband van een ziekenhuis.

Verloskundige in loondienst van een zelfstandig gevestigde verloskundige

Verloskundige die op basis van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde tijd bij (een maatschap van) (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) werkzaam is.

Waarnemer

Verloskundige die op basis van een waarnemovereenkomst de opdracht tot waarneming van een (maatschap van een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) vervult.

Solopraktijk

Praktijk van één eerstelijnsverloskundige.

Duopraktijk

Praktijk van twee eerstelijnsverloskundigen.

Groepspraktijk

Praktijk van drie of meer eerstelijnsverloskundigen.

Opmerking praktijkvorm:

In de peilingen vóór 1 januari 2005 werd de praktijkvorm bepaald door alleen het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen te tellen. Dat zijn eerstelijnsverloskundigen in een eigen praktijk/maatschap of eerstelijnsverloskundigen in loondienst van een geboortecentrum, gezondheidscentrum, ziekenhuis of vergelijkbare instelling/stichting. In de peilingen vanaf 1 januari 2005 tellen bij het bepalen van de

praktijkvorm ook de verloskundigen mee die in loondienst zijn van een zelfstandig gevestigde verloskundige.